

Veiligheidsplan Heliomare onderwijs VSO uitstroom Arbeid locatie Heemskerk

Aanleiding

Op dit moment vormen de Arbowet en de Kwaliteitswet kaders voor het veiligheidsbeleid in scholen. In de uitvoering van het beleid zijn er een aantal verplichte aandachtsgebieden zoals inzicht in veiligheidsbeleving, afspraken en regels, samenwerken. Er is vastgesteld dat aandacht voor sociale veiligheid aangescherpt moet worden.(o.a. door de vele pestincidenten), dus vanaf 2015 hebben de scholen een wettelijke plicht om zorg te dragen voor sociale veiligheid op school d.w.z. het veiligheidsbeleid echt invulling te geven i.p.v. slechts een document in een la.

Onder sociale veiligheid verstaan we: de bescherming of het zich beschermd voelen tegen gevaar dat veroorzaakt wordt door of dreigt van de kant van menselijk handelen in de school.

De wet schrijft officieel voor dat het bevoegd gezag in ieder geval:

- een sociaal veiligheidsbeleid moeten uitvoeren.
- Twee taken binnen het onderwijsteam moet beleggen. Er moet een aanspreekpunt zijn waar leerlingen en ouders pesten kunnen melden. Ook moet iemand het pestbeleid op school coördineren. Dit kan dezelfde persoon zijn, maar dat hoeft niet.
- de beleving van veiligheid en het welzijn van hun leerlingen moeten volgen (zie ook het document Zorgplicht sociale veiligheid leerlingen op school). De bedoeling hiervan is dat er altijd een actueel en representatief beeld is van de situatie op school. Actie: Q3 2017

Het beleidsplan is een groeidocument bv door monitoring zal het document door nieuwe bevindingen en aanpakken bijgesteld/aangevuld worden. Actie: jaarlijkse bijstelling

Het Digitaal Veiligheidsplan is voor iedereen die bij de school betrokken is een levend document en biedt inzicht in wat op orde is en wat nog aandacht behoeft, waarbij aangegeven is waartoe de school wettelijk verplicht is. Het zet u aan het handelen van alle betrokkenen te verankeren en zo het veiligheidsbeleid te 'borgen'. Vanuit die optiek biedt dit model geen voorschriften, maar slechts aandachtspunten, die door uw school als suggesties gebruikt kunnen worden voor het werken aan sociale veiligheid.

Een sociaal veilige school vraagt om een doorgaand proces op de volgende velden:

1. Een gezamenlijk ontwikkelde en gekende visie, kernwaarden, en afspraken;
2. Inzicht in de veiligheidsbeleving, incidenten en mogelijke risico's;
3. Het scheppen van voorwaarden, beleggen van taken en samenwerken met alle betrokkenen;
4. Positief pedagogisch handelen;
5. Preventieve activiteiten en programma's in de school;
6. Tijdig signaleren van en effectief handelen bij grensoverschrijdend gedrag;

Bij elk van deze zes velden wordt een groot aantal aandachtspunten benoemd. Deze zijn bedoeld om scholen te stimuleren en te ondersteunen bij het ontwikkelen van eigen beleid en praktijk op het gebied van sociale veiligheid.

Voor een deel zijn dat wettelijk verplichte onderdelen. Daarnaast worden onderdelen genoemd, die als suggestie kunnen worden beschouwd om daarop beleid of afspraken te maken of acties te ontplooiën.

1. Samen zorgen voor veiligheid

Visie, kernwaarden, doelen, regels en afspraken

Visievorming

Het VSO van Heliomare onderwijs is een school voor leerlingen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking in de leeftijd van twaalf tot en met twintig jaar. De groepen krijgen les in het gebouw aan De Velst 1 in Heemskerk. De afdeling bestaat uit 13 groepen. De leerlingen komen uit een groot gebied vanuit Noord Holland. De doelgroep in het VSO is niet makkelijk te omschrijven. Er is een breed spectrum van beperkingen op het vlak van cognitieve, lichamelijke, conditionele, motorische, communicatieve en zintuigelijke vaardigheden. De beperkingen kunnen in verschillende combinaties en gradaties voorkomen.

Inzicht: De doelgroep is niet eenvoudig te omschrijven daar er sprake is van een breed spectrum van beperkingen op het vlak van cognitieve, lichamelijke, conditionele, motorische, communicatieve en zintuigelijke vaardigheden. De beperkingen kunnen in verschillende combinaties en gradaties voorkomen.

Er is ook een groot verschil in intelligentie niveau. Dit gaat van ZML-K leerlingen tot aan VMBO basisberoepsgerichte leerlingen.

In de onder en -middenbouw werken de groepen vanuit een vaste groep met een vaste leerkracht. In de bovenbouw groepen wordt er groepsdoorbroken gewerkt. Leerlingen kunnen zich inschrijven voor vakken waar zij affiniteit mee hebben en waar zij zich nog verder in kunnen ontwikkelen. Er is ook een bovenbouwgroep waar leerlingen meer veiligheid en structuur nodig hebben. Deze groep doet niet mee aan het groepsdoorbroken systeem. Zij werken vanuit de klas met een vaste leerkracht.

Pedagogisch klimaat

Voor alle leerlingen geldt dat een veilige schoolomgeving de basis is voor het optimaal ontwikkelen van talenten. Voor onze leerlingen geldt veelal dat zij, door de (terechte) aandacht voor hun beperkingen, een grotere behoefte hebben aan een veilig klimaat om te kunnen leren en vertrouwen te ontwikkelen in hun mogelijkheden.

Het schoolklimaat op het VSO/ Arbeid is zowel respectvol als stimulerend en uitdagend en dat is de voorwaardelijke basis waarop de arrangementen succes kunnen hebben. Op onze locaties worden de leerlingen positief benaderd en wordt de motivatie en participatie om te leren versterkt. Onze leerlingen weten dat ze indien nodig extra tijd of herhaalde instructie krijgen en in eigen tempo kunnen werken. Ons veilig schoolklimaat moedigt coöperatief leren aan. Het proces waarbij de leerling zijn beperking erkent en uiteindelijk accepteert, wordt interdisciplinair ondersteund.

Op de locatie Heliomare onderwijs Heemskerk zijn in afstemming met de andere afdelingen (Heliomare SO leerweg 3, Heliomare college Heemskerk uitstroom Vervolgonderwijs en Heliomare college Heemskerk uitstroom Dagbesteding) gezamenlijke waarden afgesproken die uitgangspunt vormen voor de regels op de locatie en het gewenste gedrag van leerlingen, ouders, medewerkers en bezoekers.

De waarden zijn:

SAMEN - VEILIG - BOUWEN

Regels zijn de gewoonste zaak van de wereld. Vanaf dag één leren de kinderen om hun jas aan de kapstok te hangen, niet te hollen in de gangen, elkaar niet te storen in de klas, et cetera. Net als in het verkeer zorgen deze regels ervoor dat onze leerlingen en medewerkers op school samen kunnen leven en werken. Regels vormen enerzijds een leidraad voor gedrag, anderzijds vormen ze een toetssteen bij overtredingen. Het opstellen van regels vormt een onderdeel van het veiligheidsbeleid.

De onderwijssector is waarschijnlijk de enige sector die met (jonge) kinderen werkt, maar geen beroepscode kent. Dat betekent dat scholen/schoolbesturen zelf gedragsregels moeten formuleren voor hun personeel. De code wordt opgesteld onder verantwoordelijkheid van de werkgever. Hierin wordt aangegeven op welk gedrag werkgever en werknemer wederzijds aanspreekbaar zijn in relatie tot de grondslag en doelstelling van de school. Dat betekent dat de code niet wordt bewaakt of gesanctioneerd door de beroepsorganisatie. Het feit dat de code een uitvloeisel is van de CAO geeft aan dat het geen vrijblijvend document is. De directie heeft tot taak toe te zien op de naleving hiervan en zo nodig maatregelen te treffen in het geval er sprake is van gedragingen die haaks staan op de code.

Revalidatie therapeuten

In een schoolgebouw waar leerlingen naast onderwijs ook therapie krijgen, is het van belang om ook de medewerkers van revalidatie actief te betrekken in het realiseren van

een sociaal veilige omgeving en pedagogisch klimaat. Behandelaars maken gebruik van en bevinden zich in de gezamenlijke ruimten in het gebouw en dienen ook in de behandelruimten zorg te dragen voor een veilig klimaat, waar kinderen en jongeren zich prettig voelen. Kinderen en jongeren moeten erop kunnen vertrouwen dat ook behandelaars zich in het gebouw inzetten om hen te beschermen tegen gevaar door menselijk handelen.

Melden en handelen

Behandelaars hebben niet alleen een signalerende taak en melden risicovolle situaties bij een groepsleiding/mentor, maar dienen tevens te handelen wanneer direct ingrijpen gewenst is om schade bij een kind/jongere te voorkomen.

Tijdens groepstherapie is daarom altijd een collega betrokken of in de nabijheid aanwezig.

Behandelaars zijn op de hoogte en handelen overeenkomstig de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld als hier aanleiding toe is. Zij doen dit door een melding bij de verantwoordelijke maatschappelijk werkende van de betreffende afdeling.

Scholing

Wat betreft scholing wordt georganiseerd dat er mogelijkheden zijn voor alle betrokken medewerkers. Indien passend en gewenst wordt dit door onderwijs en revalidatie gezamenlijk gedaan.

2. Inzicht in veiligheidsbeleving, incidenten en mogelijke risico's

Veiligheidsbeleving

Sociale veiligheid draait om het beschermd zijn of het zich beschermd voelen tegen bedreigingen die veroorzaakt worden door het gedrag van mensen in en om de school. Een belangrijke stap om het sociale klimaat te verbeteren is om zicht te krijgen op de veiligheidsbeleving en de beleving van het schoolklimaat door leerlingen, ouders en medewerkers. Als de school weet wat er speelt worden knelpunten gesignaleerd en kan het beleid daarop worden aangepast. Daarbij gaat het om antwoorden op vragen als: Hoe veilig zijn de afdelingen in de beleving van leerlingen, personeel, schoolleiding en ouders van leerlingen? Welke plekken binnen en rondom de school voelen voor leerlingen veilig en welke niet? Hebben ze wel eens geweld ervaren? Worden ze gepest - op het schoolplein, in de klas, of via internet? Of pesten ze zelf? Weten leerlingen en ouders bij wie ze terecht kunnen als er iets vervelends gebeurt?

Regelmatig (? planning) worden leerlingen, ouders en medewerkers hierover bevraagd:

Voor de leerlingen van de onderbouw wordt er gebruik gemaakt van het instrument Kwaliteitsvragenlijst B&T VSO. Met deze vragenlijst kan de kwaliteitsperceptie van leerlingen met een ontwikkelingsleeftijd vanaf 4 jaar in kaart gebracht worden.

Voor de leerlingen van de Bovenbouw wordt gebruik gemaakt van de vragenlijsten van de stichting schoolveiligheid.

Voor de ouders wordt gebruik gemaakt van de Vensters enquête. De vragen zijn gericht op hoe ouders de tevredenheid en de beleving van de veiligheid op school bij hun kind ervaren.

Voor de medewerkers wordt vanuit Heliomare corporate eenmaal in de twee jaar een medewerker tevredenheidsonderzoek uitgezet.

De resultaten van de drie vragenlijsten worden uitgebreid geanalyseerd en besproken op verschillende niveaus: bestuursniveau, clusterniveau en teamniveau.

Op basis van deze analyses worden verbeterpunten vastgesteld en in doelen uitgezet.

Actie: maken vragenlijst Q3/4 2017: Actie invullen vragenlijst door ouders en begeleiders: Q1 2018

Incidentenregistratie

Een belangrijk instrument om het gevoerde veiligheidsbeleid te monitoren, is het registreren van incidenten. De aard en omvang van de incidenten is een belangrijke graadmeter van de veiligheid binnen de school. Meten is weten.

Om incidentenregistratie tot een succes te maken, moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Goede communicatie, centrale registratie en analyse van de gegevens zijn daarvan de belangrijkste.

Binnen Heliomare onderwijs maken we gebruik van het digitaal incidentenregistratiesysteem in de vorm van een Fona formulier.

Een incidentenregistratiesysteem in de vorm van een Fona formulier heeft pas zin als er ook daadwerkelijk incidenten gemeld worden. Goede communicatie is daarbij van groot belang: duidelijk moet zijn hoe incidenten gemeld kunnen worden, welke incidenten gemeld moeten worden en welke stappen moeten worden doorlopen. De procedure voor het melden van incidenten moet daarom duidelijk vermeld staan in de schoolgids en - indien aanwezig - op het intranet.

Heliomare onderwijs breed is er een coördinator aangesteld die de verantwoordelijkheid heeft om de incidentenregistratie bij te houden en te analyseren. Per kwartaal worden de Fonameldingen van Heliomare onderwijs in kaart gebracht en besproken op bestuursniveau, clusterniveau en afdelingsniveau. Per afdeling kunnen analyses gemaakt worden die in de betreffende teamoverleggen met alle medewerkers besproken worden.

Om te kunnen leren van incidenten is het van belang zicht te krijgen op zaken als:

- de rol van betrokkenen (leerlingen, ouders, medewerker)
- het (pedagogisch) handelen dat vooraf ging aan het incident en dat volgde naar aanleiding van het incident
- en de lijnen die hierbij gevolgd zijn binnen de organisatie van de school bv. de Commissie van begeleiding met de verantwoordelijken Maatschappelijk Werk, Orthopedagoog, revalidatie arts, kernteam coördinator, teammanager/voorzitter CvB en bij oproep de leerkracht..

In het schoolverslag wordt jaarlijks verantwoording hierover gedaan aan onder andere de ouders. (?)

Actie: wat gebeurt daarmee, hoe is de communicatie, centrale registratie en wat wordt er gedaan met de analyse van de gegevens.

Eventueel moeten er nieuwe of andere verbeteringsmaatregelen in het plan van aanpak worden opgenomen. (Zie de arbo catalogus) Hoe doet Heliomare onderwijs dat?

3. Scheppen van voorwaarden

Voor leerlingen:

1. Jezelf mogen zijn en kunnen zijn
2. De lessen kunnen volgen zonder dat je gehinderd wordt
3. Hulp kunnen vragen wanneer er problemen zijn
4. Weten dat geweld en seksuele intimidatie uit den boze zijn.

Hoe?

Met betrekking tot het buitenspelen gelden voor de afdelingen verschillende regels. In het VSO worden de pauzes begeleid op vaste tijden. Het is belangrijk dat de ruimte die gebruikt wordt afgebakend is. Ook zijn er regels opgesteld m.b.t. hoe je je moet gedragen in de Plaza.

Tevens spelen de leerlingen op verschillende “speelplekken; VSO apart en SO apart.

Voor de leerlingen van het VSO geldt afhankelijk van de ondersteuningsvraag en de zelfredzaamheid van de leerling in hoeverre een strakke structuur en begeleiding nodig is bij de wat vrijere situatie als bijvoorbeeld het buitenspelen.

Er zijn onderwijsarrangementen afgestemd op de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen. De onderwijsarrangementen zijn gekoppeld aan het doelgroepen model. In samenwerking met revalidatie hebben de leerlingen met een revalidatie indicatie een behandelplan met als visie één kind, één plan. Ook hierin worden vaste afspraken gemaakt om leerlingen te begeleiden. Afstemming in aanpak, visie op de leerling en begeleiding dragen bij tot een veilig, duidelijk en overzichtelijk sociaal klimaat voor de leerling.

We bieden veel structuur in de dag in de vorm van een vast dag- en weekrooster waarin het ritme van de dag en week veelal bekend, duidelijk en overzichtelijk is. Er zijn lessen met thema's: Vriendschap Relatie en Seksualiteit die gegeven worden waarin gesproken wordt over Jezelf, gevoelens, omgaan met elkaar. In de bovenbouw worden deze lessen gegeven tijdens de lessen burgerschap.

Op de deuren van de lokalen van het VSO staat aangegeven wanneer het wenselijk is om vrij binnen te komen om iets te vragen en wanneer het wenselijk is om niet te storen. Ook dat geeft duidelijkheid, rust en veiligheid voor zowel de leerlingen als begeleiders op de groep.

Grensoverschrijdend gedrag kan leiden tot het tijdelijk begeleiden van leerlingen op alternatieve plekken in de school, de zgn. time-out plekken. In de CvB wordt besproken wanneer het kind naar een time-out plek gaat. Er is duidelijkheid waar een time-out plek is. Verder gaat er iemand van de groep mee tenzij anders nodig is. Na de time-out krijgen

de leerlingen weer een frisse kans om deel te nemen in de groep. De time-out plek is een ruimte waar leerlingen even tot zich zelf kunnen komen en tot rust. De leerling kan daarna weer met goede moed de draad oppakken in de groep. (De time-out plek is geen strafplek) Wanneer leerlingen de geldende normen en regels overschrijden treden we in eerste instantie corrigerend en sturend op. We ondersteunen leerlingen bij het laten zien van positief gedrag. We gaan uit van hun mogelijkheden.

Samen met de ouders bespreken we hoe hun kind het beste begeleid kan worden wanneer op school handelingsverlegenheid ontstaat.

Voor ouders/verzorgers

1. Erop vertrouwen dat hun zoon of dochter graag naar school gaat.
2. Weten dat er geen bedreigingen zijn.
3. Dat, als er problemen zijn er een luisterend oor is.
4. Dat signalen en problemen worden opgepakt.

Hoe?

Elke klas heeft een eigen mobiele telefoon. De ouders zijn bekend met het nummer en kunnen voor en na schooltijd bellen of een appje sturen. Daarnaast zijn alle vormen van communicatie in klein of groot verband mogelijk, met of zonder interventie van de CvB

De “ grensoverschrijdende voorvallen “ worden besproken in de CvB. Extra onderzoek, observatie, extra begeleiding zijn mogelijkheden om de veiligheid te realiseren i.s.m. de ouders van de leerling. Aanmelding in de CvB wordt gedaan m.b.v. het aanmeldingsformulier.

Sociale veiligheid draait in de afdelingen om het beschermd zijn of het zich beschermd voelen.

Zodra wij merken dat leerlingen zich niet veilig voelen en vertrouwd voelen, ondernemen wij in overleg met de ouders actie. Omdat afstemming met thuis belangrijk en het gedrag op school en thuis een wisselwerking heeft, verwachten wij van ouders een overlegvorm waarin we tot goede afstemming kunnen komen. Als ouders horen of merken dat hun kind zich niet veilig voelt dan horen wij dat natuurlijk ook graag.

Daarnaast hebben we een klachtencommissie en vertrouwenspersonen bij calamiteiten: zie protocol.

Voor medewerkers en andere verzorgers:

1. Met respect bejegend worden
2. Ergens terecht kunnen met signalen
3. Duidelijkheid hebben bij calamiteiten
4. Weten dat problemen worden aangepakt.

Hoe?

Er is overleg tweewekelijks in de vorm van een briefing. Tijdens de briefing wordt de dag even besproken zodat iedereen geïnformeerd is en er geen onverwachte situaties zich voor kunnen doen. Daarnaast zijn er protocollen die gehanteerd worden bv. het Fona protocol, de feedbackgesprekken, inbreng in Klein-Zorgteam en CvB. In de jaarcyclus worden de feedbackgesprekken, klein-zorgteamvergaderingen en CvB ingepland en wordt verslaglegging opgeslagen op de N schijf. Daarnaast hebben we een klachtencommissie waarin een aantal zaken geregeld kunnen worden. Er zijn binnen Heliomare verder coaches om personeel te ondersteunen bij calamiteiten.

Er zijn afspraken waar vergaderingen en overleggen gehouden worden zodat het voor iedereen duidelijk en overzichtelijk is hoe flexplekken ingericht worden. We communiceren verder met een wekelijkse nieuwsbrief waarin het personeel op de hoogte gesteld wordt van zaken die in die week op de agenda staan. Er is een Watts APP van de afdeling zakelijk en informeel waarin snel communicatie kan plaatsvinden.

We hebben de afspraak dat we elkaar op een professionele manier kunnen aanspreken op regels geldend op groeps-, afdeling- en schoolniveau.

Problemen, calamiteiten worden gemeld bij de leden van de CvB om snel acties op te kunnen pakken. We houden van korte en snelle lijnen.

Beleggen van taken

Het bieden van sociale veiligheid vraagt van Heliomare onderwijs behalve het treffen van maatregelen om sociale onveiligheid tegen te gaan ook een bepaalde inrichting met werkprocessen die bijdragen aan een sociaal veilig, pedagogisch klimaat. Daarbij wordt expliciet hoe naast vakinhoudelijke inzet, aandacht wordt besteed aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. Op welke manier op de afdelingen met de leerlingen gepraat wordt? Hoe worden uitgevoerde interventies met elkaar gedeeld? Welke rol wordt aan aanvullende expertise toebedacht? Hoe worden verantwoordelijkheden en taken verdeeld, van het bestuur en de teammanager tot en met de leerkracht en in logische en werkbare relatie tot elkaar geplaatst.

Actie: Taken verantwoordelijkheden en rollen moeten beschreven worden!

Betrokkenheid van leerlingen, ouders en medewerkers

Ouders, leerlingen en medewerkers binnen Heliomare onderwijs zijn samen verantwoordelijk voor het pedagogisch klimaat. Daarom is het goed als zij betrokken worden bij het vormgeven van beleid en een rol hebben bij de uitvoering ervan. De relaties binnen Heliomare onderwijs worden namelijk sterker als er duidelijke afspraken over onderlinge communicatie zijn en er bij ouders, leerlingen en medewerkers commitment is met het beleid van de school en er goed en enthousiast leiderschap is.

Met ouders wordt in de betreffende ouderklankbordgroep over het onderwerp de veilige school regelmatig gesproken. Waar mogelijk is er een leerlingenraad en/of wordt in de groepen over het onderwerp gesproken en met de medewerkers in de teamoverleggen.

Leerlingenzorg

Veiligheid wordt in het VSO ook genoemd in relatie tot leerlingenzorg. De afdelingen willen voor leerlingen met een ingewikkelde thuissituatie of met leer- en gedragsproblemen op school een veilige plek creëren. Voor leerlingen met leer- en

gedragsproblemen organiseren de Commissies van Begeleiding vanuit de afdeling begeleiding gericht op het optimaliseren van de leermogelijkheden en leeromgeving van een individuele leerling. Indien sprake is van een ingewikkelde thuissituatie wordt er door de school een beroep gedaan op o.a. schoolmaatschappelijk werk.

Leerlingenzorg binnen Heliomare onderwijs gebeurt vaak in samenwerking met externe instanties zoals jeugdzorg en maatschappelijk werk.

Aandacht voor zorg vergroot echter niet automatisch de sociale veiligheid op school. Individuele leerlingenzorg is dan ook iets anders dan schoolveiligheid. Binnen de school informatie uitwisselen over hoe in de school en in de klas omgegaan kan worden met gedragsproblemen draagt wel bij aan een sociaal veilig klimaat.

Samenwerken met partners buiten de school

Binnen de Commissie van Begeleiding worden incidenten besproken en waar mogelijk externe contacten geraadpleegd om te zoeken naar passende oplossingen voor in de thuissituatie en elders.

4. Pedagogisch handelen

Pedagogisch vakmanschap

Het tijdig signaleren van problemen en van grensoverschrijdend gedrag (waaronder pesten) en daarop adequaat ingrijpen, hoort bij een veilig schoolklimaat. Het uitdragen van normen en waarden is een verantwoordelijkheid van iedere leerkracht en zijn of haar voorbeeldgedrag is daarbij cruciaal. Leraren helpen leerlingen vormings- en opvoedingsdoelen te bereiken. Door pedagogisch handelen verbindt een leraar de persoonlijke, sociale en morele ontwikkeling van leerlingen met het cognitieve leren.

Het bevorderen van sociale veiligheid en het tegengaan van grensoverschrijdend gedrag, is echter niet voor iedere leerkracht even gemakkelijk en helaas zijn er ook voorbeelden van handelingsverlegenheid. Coaching van leerkrachten op dit belangrijke thema en sturing van de schoolleiding, zijn belangrijke pijlers. Vaak zijn ouders emotioneel als het gaat om bijvoorbeeld pesten en gepest worden, soms is er veel loyaliteit en weinig reflectie op het gedrag van het eigen kind. En soms blijkt grensoverschrijdend gedrag, ondanks veel interventies in de school maar door te gaan en raken ouders gefrustreerd. Dat betekent dat er veel van een leerkracht wordt gevraagd als het gaat om vakmanschap, zoals signaleren, interveniëren en gesprekken met ouders.

Binnen Heliomare onderwijs worden personeelsleden geschoold in gedragscodes. Maatschappelijk Werk neemt hierin het voortouw. Ook wordt gedrag vertaalt in signaleringsplannen om handvatten te geven aan leerkrachten om gedrag met vertrouwen aan te pakken

Bij de benadering van pedagogisch handelen zijn drie perspectieven te onderscheiden:

1. Pedagogische opdracht

Hiermee wordt het doelbewust handelen van een leraar bedoeld, waarbij hij werkt aan maatschappelijke en ontwikkelingsgerichte leerdoelen rond vorming, opvoeden,

burgerschap en sociale integratie. Binnen Heliomare onderwijs maken we gebruik van leerlijnen waarin opvoeden, burgerschap en sociale integratie accent krijgt.

2. Pedagogisch-didactisch handelen

Hierbij gaat het om vormgeven van het leren zelf. Het pedagogisch klimaat dient bij te dragen aan een veilige en zorgzame leeromgeving. Verschillen tussen leerlingen moeten worden erkend en op deze verschillen moet worden ingespeeld door leerlingen uit te dagen, te ondersteunen en te vertrouwen.

3. Pedagogisch klimaat Een stimulerend pedagogisch klimaat houdt rekening met basale behoeften van kinderen: behoefte aan goede relaties, aan competentie en autonomie. Er is een pedagogisch team binnen Heliomare De Velst waar van elke afdeling iemand vertegenwoordigd is. Dit team is bezig met het opstellen van gedragsverwachtingen voor algemene ruimtes binnen de waarden Veilig, Samen en Groei. Deze gedragsverwachtingen worden geïmplementeerd in de teams. Daarnaast worden er activiteiten georganiseerd om de groepsvorming te ontwikkelen. Enkele activiteiten die worden aangeboden zijn o.a. de wensbrievenbus waarin wensen van leerlingen of personeel worden vervuld.

5. Preventieve activiteiten

Door het aanbieden van activiteiten, programma's en voorlichting gericht op veilig gedrag en het voorkomen van onveilig gedrag, wordt de sociale veiligheid op school en daarbuiten versterkt en wordt de weerbaarheid tegen onveilige situaties vergroot. Het gaat hierbij voornamelijk om aandacht voor de volgende thema's:

Voorkomen en tegengaan van pesten

Pesten komt op elke school en in elke klas voor. Ook buiten de school, op weg van school naar huis, thuis of op een sportclub wordt gepest. In de klas praten met leerlingen over wat pesten is, wat pesten met iemand doet, hoe je elkaar kunt helpen en hoe je hulp kunt vragen als je met pesten te maken hebt, helpt leerlingen pestsituaties te duiden en escalatie te voorkomen.

Binnen Heliomare onderwijs krijgt pesten op verschillende afdelingen waar nodig aandacht door gebruik te maken van anti-pestprogramma's.

Seksuele en relationele vorming

De belangrijkste doelstelling van relationele en seksuele vorming is kinderen en jongeren ondersteunen bij een gezonde seksuele ontwikkeling en hen leren seksueel verantwoorde keuzes te maken. Zie bijlage notitie VRS waarin visie en doel beschreven staat. Binnen de afdeling VSO uitstroom Arbeid is VRS een vak dat wekelijks wordt aangeboden.

Sociale competenties

Positief sociaal gedrag van leerlingen bevordert de veiligheid op school. Binnen Heliomare onderwijs besteden we in de lessen aandacht aan het aanleren van een positieve manier van omgaan met elkaar, het nemen van beslissingen, het constructief oplossen van conflicten, open te staan voor verschillen tussen mensen en weerbaarheid. Leerkrachten en ouders zijn hierbij rolmodel. Er bestaan verschillende lespakketten, methodes en programma's om met dit thema aan de slag te gaan. Deze lessen leiden tot een actief burgerschap en integratie.

We maken tevens gebruik van de CED leerlijnen waarin omgaan met anderen, opkomen voor jezelf etc. gevolgd wordt.

Mediawijsheid

De maatschappelijke impact van media wordt steeds groter. Daarom is het belangrijk dat leerlingen kritisch met media om kunnen gaan. Ze moeten leren hoe ze al die informatie kunnen filteren en hoe ze actief en bewust deel kunnen nemen aan onze mediasamenleving.

Het team is geschoold in mediawijsheid. Uit deze scholing zijn aanbevelingen gekomen.

ACTIE: Zie aanbevelingen: verslag media wijsheid.

Voorlichting over hulp bij onveiligheid

Om te voorkomen dat leerlingen, ouders en ook personeel te lang in hun eentje worstelen met een onveilige situatie en daardoor de situatie escaleert, wordt duidelijk gecommuniceerd bij wie ze terecht kunnen. De afdelingen communiceren dit via de website e/of via de nieuwsbrief, maar er kunnen ook gesprekken over georganiseerd worden, zoals een ouderavond of vergadering, of een groepsgesprek in de klas. Binnen de afdelingen is een sociaal veiligheidscoördinator aangesteld die een sleutelfunctie heeft in het omgaan met onveilige situaties. Hij kan informatie geven aan alle klassen.

Scholing en training personeel

Het trainen en scholen van alle medewerkers binnen Heliomare onderwijs in het omgaan met grensoverschrijdend gedrag helpt hen adequaat in te spelen op situaties van onveiligheid. Indien noodzakelijk wordt binnen Heliomare onderwijs het omgaan en handelen m.b.t. de beroepscode huiselijk geweld in de vorm van scholing gegeven. Maatschappelijk werk neemt hierin jaarlijks het voortouw.

6. Signaleren en effectief handelen

Grensoverschrijdend gedrag vindt vaak plaats buiten het zicht van de leerkracht. Aan de sfeer in de groep en aan het gedrag van leerlingen merkt de leerkracht dat er iets niet in orde is. Er is niet altijd meteen de vinger op te leggen wat er aan de hand is.

- De medewerkers komen in actie wanneer de leerling of zijn omgeving zich onveilig voelt. Sleutelkenmerken hierbij zijn: angst, verdriet, teruggetrokken gedrag, blauwe plekken etc. Ervaringen met collega's bespreken levert een completer beeld op van of er iets speelt waar actie op genomen moet worden.
- Medewerkers maken dit bekend bij collega's, revalidatiearts, schoolleiding, CvB of bespreken onderwerpen in het klein-zorgteam.
- Indien mogelijk worden zaken bespreekbaar gemaakt in de groep.
- In principe worden de ouders direct meegenomen na vaak eerst een melding te hebben gemaakt in de CvB of bij de teammanager.
- De teammanager bepaalt of en wanneer politie moet worden ingeschakeld.
- De CvB kan externe hulpverlening adviseren.

Actie: aanvullingen doen op bovenstaande!

Het tijdig signaleren, begrenzen en aanpakken van grensoverschrijdend gedrag zorgt ervoor dat situaties niet escaleren en de gevolgen voor slachtoffers zo veel mogelijk beperkt worden. Op het moment dat duidelijk is dat leerlingen gedrag vertonen dat op school niet getolereerd wordt, heeft een leerkracht, maar ook elke andere medewerker de taak in actie te komen. Welke actie volgt hangt af van de afspraken die hierover zijn in de school. In het veiligheidsplan staan protocollen die gevolgd dienen te worden. Een protocol beschrijft de te volgen procedure, stuurt de beslissingen van een medewerker en geeft voor een specifieke situatie aan wie actie neemt, wat hij doet en op welke manier. Het is een concreet handelingsplan gebaseerd op de visie van de school. Medewerkers wegen voortdurend af of gedrag van leerlingen nog toelaatbaar is, of een grens overschrijdt. Vaak is het niet zo zwart wit. De context van een situatie bepaalt hoe gedrag geduid moet worden. Met collega's deze afwegingen bespreken, helpt een medewerker om de grens tussen toelaatbaar en niet toelaatbaar makkelijker te bepalen en om er met elkaar een lijn in te trekken. Het is zinvol om de manier waarop opgetreden is bij grensoverschrijdend gedrag met collega's en eventueel met ouders te bespreken. Ouders hierbij betrekken levert meestal meer begrip en samenwerking op.

Actie: Welke protocollen hebben wij op de afdeling Arbeid m.b.t. sociale veiligheid.

Calamiteiten

Wanneer er zich een ernstig incident afspeelt op school, is de hele schoolgemeenschap in shock. Goede en snelle communicatie met medewerkers, leerlingen en ouders zorgt ervoor dat de onrust niet groter wordt. Schakel experts in die de school bijstaan en adviseren bij de opvang van leerlingen, ouders en medewerkers. Daarnaast kunnen zij het schoolpersoneel helpen de leerlingen op te vangen. Hanteer een draaiboek dat omgaan met calamiteiten/incidenten beschrijft. Wanneer een ernstig incident de school treft komen de media daar op af. Wees daar op voorbereid door een woordvoerder aan te wijzen en met elkaar af te spreken wat er wel en niet naar buiten wordt gebracht.

Gerelateerde Kennisbank items

-

Actie:

Hoe handelen wij bij calamiteiten als we het hebben over rollen, verantwoordelijkheden en taken?

7. Borgen van sociale veiligheid

Borgen van sociale veiligheid houdt in dat Heliomare onderwijs datgene doet wat nodig is om structureel te werken aan het bevorderen van een veilig schoolklimaat.

Sociale veiligheid heeft daarbij een plek in werkprocessen op individueel-, groeps-, en schoolniveau en is ingebed in de pedagogische aanpak, de kwaliteitszorg, het personeelsbeleid en de schoolontwikkeling. Op die manier leeft het in de hoofden en het handelen van iedereen in de school. Sociale veiligheid wordt geborgd door:

- Een continu en cyclisch proces in een lerende organisatie
- Sterk pedagogisch en waarden gestuurd leiderschap van medewerkers en teammanagers
- Inbedding in de totale pedagogische aanpak en schoolontwikkeling.

De cyclus kent een aantal componenten:

Processen in kaart brengen: vaststellen welke sleutelrollen, taken en verantwoordelijkheden er zijn, hoe besluiten worden genomen, welke informatie wordt gedeeld, wat gemonitord wordt, wie controleert en bij stuurt.

Ontwikkelen: pedagogische visie ontwikkelen en de visie op veiligheid, waarden en normen bepalen, bepalen welke doelstellingen op het gebied van sociale veiligheid bereikt moeten worden, taken met verantwoordelijkheden beschrijven, prioriteiten stellen, veiligheidsplan opstellen met afspraken en protocollen, een communicatieplan opstellen, draagvlak creëren.

Uitvoeren: Ontwikkelde plannen communiceren, het dagelijks handelen verbinden met de visie, ruimte nemen voor gesprek en feedback en voor goede ideeën binnen, incidenten registreren, signalen terugkoppelen.

Evalueren: Veiligheidsbeleving meten, incidenten bespreken, trends signaleren uit functioneringsgesprekken, toetsen of maatregelen en voorzieningen voldoen.

Aanpassen: Processen, veiligheidsplan, doelstellingen, visie, prioriteiten, beleid.

Actie: de cyclus in kaart brengen.